Verfijnen, veranderen of verminderen?

Weinig economische sectoren in Nederland zijn zo vaak onderdeel van politiek debat en maatschappelijke zorg als de intensieve veehouderij. Moeten er megastallen komen of toch niet? Hebben de varkens en de kippen er wel of geen waardig bestaan? Moet antibioticagebruik worden verboden of afgebouwd?

Ook wetenschappers denken verschillend over de toekomst van de Nederlandse veehouderij. Dat die diervriendelijker en schoner moet, staat niet ter discussie, de manier waarop dat het best kan wel, net als in de rest van de maatschappij.
Tia Hermans van Alterra bijvoorbeeld, zou blij zijn als de komende twintig jaar het aantal dieren in Nederland flink zou **verminderen**. De Nederlandse overheid stelt volgens Hermans het boereninkomen centraal in haar beleid, terwijl de behoefte van de Nederlandse bevolking aan groen en gezondheid op nummer één zou moeten staan. 'Nu raakt dat ondergesneeuwd omdat bijplussen van boereninkomens het eerste doel is.'
Bram Bos van Wageningen UR Livestock Research wil de veehouderij met grote stappen **veranderen**. In kleine stappen kom je er niet volgens de onderzoeker die onder andere meewerkte aan de diervriendelijke Rondeelstal. 'De veehouderij is gedurende decennia geoptimaliseerd op lage kostprijs en grote volumes. Dat heeft het systeem op één spoor gezet. Je komt daar niet vanaf door vanuit de bestaande praktijk in kleine stappen te veranderen.'
Een nieuw stalontwerp alleen is daarom niet voldoende. Ook nieuwe afspraken die ervoor zorgen dat de veehouder iets terugziet voor zijn investeringen in dierenwelzijn en milieu zijn nodig. De eigenaar van de eerste Rondeelstal, Gerard Brandsen, mag van supermarkt Albert Heijn bijvoorbeeld een hogere voerprijs doorberekenen in de prijs van zijn eieren. De voerkosten bepalen minstens driekwart van de kosten van een ei. Hoge voerprijzen zetten de marges dus zwaar onder druk.
En dan zijn er ook onderzoekers die al jaren werken aan mest en dierenwelzijn, en met enige trots terugkijken op wat er is bereikt. Stap voor stap is de Nederlandse veehouderij ingrijpend veranderd, en dat zal de komende jaren blijven gebeuren. Nico Verdoes bijvoorbeeld werkt al ruim twintig jaar aan een van de grote milieuproblemen van de veehouderij: de uitstoot van ammoniak. 'Toen ik met onderzoek naar ammoniakemissie begon in 1990 was de doelstelling om in 2010 maximaal 128 kiloton uitstoot te realiseren. Die doelstelling is gehaald.' Niet door op de tekentafel een radicaal ander model te ontwerpen voor de veehouderij, maar door schonere stallen te ontwikkelen en mest niet langer bovengronds uit te rijden.' Stap voor stap **verfijnen** dus.
Hans Hopster, onderzoeker dierenwelzijn zag ook veel verbeteren. Vleeskalveren worden sinds 2004 in groepen gehouden in plaats van in krappe eenlingboxen, zeugen staan niet meer hun hele leven aan de ketting, varkens hebben afleidingsmateriaal, koeien een veel betere stal en de legbatterij wordt binnenkort in heel Europa afgeschaft. Er is nog steeds veel te verbeteren, vinden Verdoes en Hopster, maar al te pessimistisch hoeven we niet te zijn. En enig geduld met de veehouders is op zijn plaats. Verdoes: 'Een schip kun je niet zomaar wenden. Je kunt bijsturen en zeggen dat de wending fermer moet worden ingezet, maar een haakse bocht zit er niet in.'

In deze editie van Kennis Online vindt u de verschillende visies met concrete voorbeelden van onderzoek vanuit die gedachtenlijn onder de noemers Verfijnen, Veranderen en Verminderen. Wie meer ideeën en gezichtspunten zoekt, kan die vinden in een **essaybundel** van Wageningen UR die in december 2010 zal verschijnen. Rode draad in die bundel is zorgvuldige veehouderij.
Informatie Wim.Hanekamp@wur.nl, telefoon: 0320 - 29 32 69.